

CHIPURI ALE PERSONAJULUI FEMININ ÎN LITERATURA ROMÂNĂ

Titlu, **Îngeri, demoni, femei** (Ed. Bibliotheca, Târgoviște, 2009) atrage atenția și îndeamnă la lectură. Pe cât de zgîrcit în pagini, pe atât de bogat în conținut este esul. Aceasta ar fi cartea de vizită a noii cărți semnată de Sultana Craia, specialistă în studii tematice de sinteză. Caracterul de sinteză și de scriitură sintetică este anunțat și ilustrat de “Argument” (doar 14 rînduri).

Studiul tematic – diacronia unei teme în literatura noastră, de la “primii poeți” (sec. XVII) pînă la scriitorii contemporani, este conceput ca o reflecție asupra celor trei arhetipuri sub care e prezent personajul feminin în literatura română. Eseul axat pe un subiect strict literar nu ignoră total cadrul istoric, social și psihologic care, discret sau nu, patronează apariția și evoluția femeii ca personaj literar. Pornind, tocmai, de la acest cadru eseista identifică cauzele care au întîziat apariția acestui personaj în literatura de la noi. (cap. 1 “Exclusele istoriei [...]). În acest capitol este trasat și conturul subiectului studiului.

După cum mărturisește autoarea, ideea acestei cărți, de la titlu la ultima filă, i-a fost inspirată de “ipostazele succesive sau interferente ale feninității în creația lui Mihai Eminescu. Placa turnantă a eseului este cap. 2 (“Îngeri, demoni și femei”) care aduce în obiectiv chipurile personajului feminin în opera marilor clasici: Eminescu, Caragiale, Slavici (de ce Creangă nu?). În opera lor patenturile personajului primesc statut psihic-social estetic devenind și reper pentru generațiile de scriitori ce urmează clasicilor. Următoarele șase capitole analizează, putem spune, toată gama tipologică a personajului feminin de la N. Filimon pînă la Mircea Cărtărescu. Important nu este numai numărul mare de personaje analizate și supuse atenției cititorului, ci și dezinvoltura cu care eseista ne plimbă prin toată literatura, de la scriitorii de raftul întîi, la cei din rafturile din spate. Această mișcare se caracterizează și prin profunzimea comparațiilor și a relațiilor pe care le propune între personaje de calibru valoric diferit care aparțin unor epoci ori curente literare diferite.

Eseul se încheie cu un “Epilog”, corespondentul “Argumentului”, în care autoarea formulează cîteva concluzii: prezența unei anumite categorii de personaj feminin corespunde spiritului momentului istoric și cultural; privirea diacronică asupra temei arată cînd, cît și cum literatura română s-a sincronizat cu literatura universală, de la romantism la cea “made in Hollywood”.

Cei interesați de problemă, profesional sau din dorință de cunoaștere, nu pot ocoli studiul D-nei Sultana Craia.